

УДК 631.372

ПІДВИЩЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ МТА ЗА РАХУНОК ВИКОРИСТАННЯ ПЛАНЕТАРНОЇ МУФТИ ЗЧЕПЛЕННЯ ТА ПНЕВМОГІДРАВЛІЧНОГО ПРУЖНОГО ЕЛЕМЕНТУ

Горяшин Д. І., Давидов Д. Г., магістри, Антощенков В. М. к.т.н., доц.

Державний біотехнологічний університет

Досягнення сталого зростання сільськогосподарського виробництва, надійне забезпечення країни продуктами харчування та сільськогосподарською сировиною можливе у разі підвищення технічного рівня, якості та довговічності сільськогосподарської техніки та широкого впровадження науково-технічних досягнень, спрямованих на підвищення ефективності її використання. При цьому необхідно підвищити продуктивність тракторів, знизити питому витрату палива і довести термін служби до 8...10 тис. мото-годин.

Зниження динамічних навантажень у трансмісії машинно-тракторного агрегату шляхом удосконалення конструкцій тракторів є значним резервом і підвищення їх довговічності. У зв'язку з цим захист трансмісії та ходової частини трактора від динамічних навантажень є важливою проблемою.

Основною метою розробки конструкції муфти зчеплення було зниження динамічних навантажень у валопроводі при торканні та розгоні МТА, зменшення ударних впливів гаківих навантажень, що виникають під час виконання технологічних операцій, на енергетичні витрати трактора.

Аналіз різних варіантів моделей моторно-трансмісійної установки (МТУ) (з механічною трансмісією; гідромеханічною трансмісією, об'ємно-гідролінійною трансмісією, планетарною трансмісією та трансмісією оснащеною двигуном постійної потужності) дозволив обґрунтувати:

- приблизно, вдвічі швидше, здійснюється розгін МТА з трактором, що має механічну трансмісію, накиданням навантаження, щодо трактора, який має муфти зчеплення з фіксованим часом включення ($t_{\text{вкл}} = 1,5 \dots 1,8 \text{ с}$);

- майже вдвічі збільшується час розгону МТА, який має гідромеханічну трансмісію, у зв'язку із заповненням робочої порожнини ГДТ рідиною, при цьому, маючи навіть найбільше гакове навантаження ($P_{\text{гак}} = 40 \text{ кН}$), залишається повний час розгону МТА менше 13 секунд;

- збільшення часу розгону трактора дозволяє знизити динамічність навантаження двигуна і всього валопроводу у МТА, внаслідок цього досліджувані типи МТА за цим критерієм у порядку зростання навантаженості можна розмістити так:

- мають ГДТ із заповнюваною робочою порожниною;
- що мають ГДТ та муфту зчеплення;
- мають механічну трансмісію та муфту зчеплення з фіксованим часом включення;
- що мають механічну трансмісію зі збільшенням навантаження шляхом різкого включення муфти зчеплення.

На основі аналізу проведених експериментальних досліджень було отримано оптимальні значення параметрів пружного елемента та експлуатаційних показників МТА:

- установка пневмогідролічної планетарної муфти сприяла збільшенню експлуатаційної потужності двигуна на 8...11%, за рахунок зменшення коливань моменту на провідному валу коробки;

- визначено оптимальний тиск у газовій області пневмогідролічного акумулятора (ПГА) планетарної муфти зчеплення та відповідає 0,186...0,187 МПа в абсолютних одиницях (з дроселем діаметром 2 мм) при роботі МТА на одній і тій же передачі та на різних фонах;

- виявлено зростання продуктивності агрегату на 20%, за рахунок використання пневмогідролічної планетарної муфти, та економія погектарної витрати палива на 20...30% навіть в умовах з нерівним мікрорельєфом ґрунту та великою не стаціонарністю крюкового зусилля ґрунтового шару зі зниженою вологістю;

- досягнуто стабілізації моменту опору двигуна, що є значною перевагою експериментального зразка МТА перед серійним, завдяки можливості досягнення вищої потужності в умовах, що змінилися.

- виявлено перспективу деякого збільшення тягового зусилля експериментального МТА, на відміну від серійного, в умовах виконання типових операцій безпосередньо взаємопов'язана з підвищенням робочої швидкості руху експериментального агрегату.

Основною причиною, що дозволила отримати покращення показників роботи досліджуваного МТА, порівняно із серійним стала можливість пневмогідролічного акумулятора знижувати коливання гакового навантаження.

Список літератури:

1. Тракторы. Проектирование, конструирование и расчет [Текст]: учебник. / И.П.Ксенович, В.В.Гуськов, Н.Ф.Бочаров и др.; под ред. И.П.Ксеновича - М: Машиностроение, 1991. - 544 с.

2. Трактори та автомобілі. – Ч.8. – Практикум. Основи теорії та розрахунку тракторів і автомобілів. Навч. посібник / В. М. Антощенко, Р. В. Антощенко, М. П. Артёмов, А. Т. Лебедев // за ред. проф. А. Т. Лебедева. – Х.: Факт, 2013. – 260с.

3. Трактори і автомобілі: основи теорії і розрахунку двигунів внутрішнього згорання та тракторів і автомобілів [Електронний ресурс] : навч. посібник для підгот. студентів закл. вищ. освіти аграр. профілю / В. М. Антощенко. - Харків : ХНТУСГ, 2020. - 220 с. - Б. ц.

4. Antoshchenkov, R., Bogdanovich, S., Halych, I., Cherevatenko, H. Determination of dynamic and traction-energy indicators of all-wheel-drive traction-transport machine. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 2023. 1 (7 (121)), 40–47. doi: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2023.270988>.

5. Artiymov, N., Antoshchenkov, R., Antoshchenkov, V., Ayubov, A. Innovative approach to agricultural machinery testing. *Engineering for Rural Development*, 2021, 20. 692–698.